

Svatý Martin

Dozlatova upečená husa a mladé svatomartinské víno. Ani jedno nemůže chybět při oslavě svátku svatého Martina, který připadá na 11. listopadu, kdy k nám podle pranostiky má tento světec na koni přivést první sníh.

Svatý Martin se narodil roku 316 jako Martin Tourský. Jeho otec byl pohanský římský důstojník v římské provincii Horní Panonie, dnešním Maďarsku, a už v patnácti letech donutil Martina stát se vojákem. Legenda říká, že jedné chladné, temné noci uviděl Martin na ulici polonahého žebráka, který ho žádal o almužnu¹. Martin ale peníze neměl, a protože chtěl žebráka alespoň ochránit před chladem, rozetnul svůj vojenský plášť na dvě poloviny a jednu mu daroval. Následující noc se mu zjevil Kristus oblečený právě do této poloviny pláště. Pravděpodobně pod vlivem tohoto zjevení přijal Martin na Velkou noc roku 339 křest a rozhodl se zasvětit svůj život Bohu. Na opuštění vojska si ale musel počkat dalších zhruba 15 let, než dosáhl důstojnické hodnosti. V roce 372 přijal biskupský stolec v Tours, ale i přes své jmenování biskupem žil dále jako mnich v chatrči poblíž řeky Loiry, kde později vzniklo opatství Marmoutier. Svátý Martin zemřel roku 397 v 81 letech v Candes u Tours. Je patronem vojáků, koní, jezdců, hus a vinařů a nejčastěji bývá zobrazován na koni s půlkou pláště a žebrákem.

Svátek svatého Martina patřil již v historii k jednomu z nejoblíbenějších v roce. Tento den byl spojován nejen s příchodem prvního sněhu, ale také s pravým posvícením² se vším, co k němu patří. Čeledi obvykle končila sjednaná služba, dostávala plat a hledala službu pro další rok. Na mnoha místech se kromě posvícení konaly také dobytčí a výroční trhy. Ve vinařských oblastech pak tento den patřil oslavě nového vína.

K tomuto svátku neodmyslitelně patří dobře vykrmená a upečená svatomartinská husa obvykle podávaná s houskovým nebo bramborovým knedlíkem a červeným zelím. I k té se mimochodem pojí hned dvě legendy. **Podle jedné se jí proto, že husy svatého Martina při kázání rušily, a proto nyní odpykávají trest na pekáči.** Druhá říká, že Martin byl tak skromný, že se před volbou biskupem skrýval v husníku, ale husy ho svým štěbetáním prozradily. Na svatomartinskou tabuli patří také tradiční rohlíky plněné mákem nebo povidly a samozřejmě již zmíněné, ať už červené či bílé, mladé víno.

Zdroj: <http://www.czech.cz/cz/101014-svaty-martin-a-tradice> - Upraveno

1 Slovo almužna pochází z řeckého slova „eleemosyne“, „soucit, milosrdenství, slitování“. Dnes se tímto výrazem myslí jakákoliv pomoc věnovaná potřebné osobě z lásky k Bohu, aniž by byla žádána zpět. Almúžna zůstává projevem stále platné křesťanské lásky k bližnímu.

2 Slovo posvícení pochází ze slova „posvěcení“ a je to vzpomínková slavnost na vysvěcení (posvěcení = prohlášení svatým) nového kostela. Při slavnosti se tradičně pekly posvícenské koláče a další místní speciality, pořádaly se průvody masek, zábavy a tancovačky. Později se slovo posvícení začalo používat i pro samotnou zábavu u příležitosti svátku nebo bez návaznosti na náboženské svátky (podobně jako pout).